

Bilaga 1 Remissvar **Destinationsutredning Gotland**

Rapporten skriven av Svensk Destinationsutveckling AB

Seniorkonsult Johan Olofsson

Innehåll

1. Gotlands förenade besöksnäring, Tillväxt Gotland, Visby Centrum
2. Destination Gotland
3. RF SISU
4. LRF Gotland

Remissvar – Destinationsutredningen 2025

Från: Tillväxt Gotland, Gotlands Förenade Besöksnäring och Visby Centrum AB (nedan näringslivsorganisationer)

Datum: 2025-06-xx

Kontakt: Roger Hammarström, Erik Öhrn, Anja Hård

Sammanfattning

Vi näringslivsorganisationer välkomnar Region Gotlands initiativ att genomföra en destinationsutredning med syfte att skapa långsiktigt hållbar organisering för plats-, evenemangs- och destinationsutveckling. Vi stödjer scenario 2 – en förstärkt näringslivsfunktion i linjeorganisationen, eftersom detta är det alternativ som:

- bäst gynnar både besöksnäringen och övrigt näringsliv
- tydligt länkar till Gotlands styrkeområden och regional utvecklingsstrategi
- bygger på etablerade partnerskap och möjliggör fortsatt växling med EU-medel
- skapar långsiktig kapacitet i hela systemet, inte enbart för enskilda projekt

Vi rekommenderar Region Gotland att:

1. Snarast säkra grundförutsättningarna i linje med utredningens förslag (bemanning, lotsfunktioner, inflyttarservice).
2. Påbörja implementeringstrappan för scenario 2 redan från hösten 2025, med fokus på 2–3 konkreta nyckelinsatser.
3. Stärka trippelhelix-arbetet i samverkan med näringsliv och akademi.
4. Skapa en tydlig, förutsägbar samverkansstruktur där företag och föreningar kan bidra långsiktigt för att nå samhandling.

Våra perspektiv – behov och möjligheter

Vi näringslivsorganisationer representerar över 1000 företag inom en bredd av branscher. Våra medlemmar verkar i en vardag där samverkan, kompetensförsörjning, infrastruktur och bostadsfrågor utgör konkreta tillväxthinder. Vi ser besöksnäringen som:

- en motor för platsens attraktivitet, en basnäring
- en nyckelsektor för innovationsdriven näringslivsutveckling
- en integrerande faktor för andra branscher (handel, transport, bygg, kultur m.fl.)

Vi uppskattar att utredningen kopplar samman besöksnäringens strategin med Gotlands övriga styrkeområden. Det skapar ett hållbart ramverk där fler aktörer än tidigare kan bidra och få nytta.

Vi uppskattar också att utredningen över tid utvecklats utifrån de samtal som förts för att komma fram till rekommendationer vi nu har att ta ställning till.

Ställningstagande: varför vi förordar scenario 2

Vi stödjer scenario 2 – en förstärkt näringslivsfunktion i linjeorganisationen – eftersom det:

✓**Stärker långsiktig kapacitet och systemeffekt**

Detta alternativ bygger kapacitet i en takt som är möjlig att finansiera, följa upp och förankra. Det bidrar till bestående strukturer som stärker kluster, innovationsmiljöer och samverkansarenor. Vi ser att detta alternativ kan utvecklas till att involvera näringslivet som främjare och utförare för att adressera brister som finns avseende mottagarkapacitet. Detta kan ske i den takt som behövs för att adressera de utmaningar som finns i nuläget och för att påbörja det långsiktiga arbetet på ett effektivt sätt tillsammans.

✓**Kopplar till helheten – inte bara till besöksnäringen**

Scenario 2 har bäst effekt på hela näringslivet enligt utredningens jämförelsematris. Det ger positiva effekter för inflyttning, attraktionskraft, kompetensförsörjning och Gotlands position som etableringsort.

✓**Möjliggör trippel helix och EU-växling**

Med en levande samverkan mellan Region Gotland, näringslivet och Uppsala universitet finns realistiska möjligheter att söka och växla upp extern finansiering.

✓**Resurseffektivt och förutsägbart**

Genom att bygga vidare på linjeorganisationen undviks onödiga parallella strukturer. Fokus kan läggas på implementering, värdskap, samordning och stöd till arrangörer och företagare. Näringslivets involvering som främjare, utförare och operativ part är förutsättning för framgång.

✓**Möjliggör konsolidering av näringslivet – med tryggad grundfinansiering**

Vi noterar att scenario 2 förutsätter att näringslivet konsoliderar sig för att bli en tydligare avsändare. Vi näringslivsorganisationer är beredda att bidra till denna samling – men det förutsätter att Region Gotland tydligt prioriterar och finansierar grunduppdraget i sin rambudget. Först då kan ett långsiktigt och jämbördigt partnerskap etableras.

Vi vill särskilt lyfta vikten av att personer från näringslivet ges en aktiv roll i styrning, planering och genomförande. Endast med faktisk representation kan samägarskap och genomförandekraft uppnås. Tillväxtverket och SKR lyfter vikten av strukturer där roller, mandat och resurser är långsiktigt tydliga – något som scenario 2 möjliggör om det genomförs med lokal anpassning.

Vi vill samtidigt tydligt markera att vi avstyrker scenario 1. En nätverksorganisering som vilar på svag styrning, osäker finansiering och splittrat genomförande riskerar att förvärra redan existerande strukturproblem på Gotland.

Vi näringslivsorganisationer menar att styrning och ledning av destinationsutvecklingen måste tydliggöras. Det gäller såväl politiskt ansvar, som operativt mandat och roller i samverkansarenor.

Vi ser även ett behov av att Region Gotland knyter till sig extern kompetens för att stödja processen framåt, inte minst i implementeringsfasen. En extern part kan bidra till förankring, metodutveckling och ansvarsfördelning.

Civilsamhället är en viktig aktör i platsutvecklingen och måste involveras på ett tydligare sätt. Vi uppmanar Region Gotland att skapa strukturer som inkluderar föreningsliv och ideella aktörer i det fortsatta arbetet.

Det samlade näringslivet står berett att organisera sig för att gemensamt bli en motor i genomförandet av redan antagna strategier. Vår samlade förmåga att bidra till besöksnäringens utveckling är avgörande för att få ut effekt av strategierna – både på kort och lång sikt. Vi vill tydliggöra att vi inte saknar fler styrdokument, utan snarare verktyg och strukturer för att omsätta befintliga beslut i handling. Vi ser det pågående arbetet som ett viktigt steg i att skapa sådana strukturer och ett momentum för samverkan och genomförande.

Detta remissvar har tagits fram av representanter från våra respektive organisationer. Vi finns tillgängliga under hela sommaren för kompletteringar eller dialog.

Visby dag som ovan

Tillväxt Gotland, Gotlands förenade besöksnäring, Visby Centrum

Visby den 25 juni 2025

Remissvar Region Gotlands Destinationsutredning 2025

Destination Gotland driver sjötrafiken mellan Gotland och fastlandet på uppdrag av svenska staten samt våra kunder och resenärer. Med ett av Europas modernaste trafiksystem till sjöss, trafikerar vi med tre snabbgående fartyg och skapar möjligheter för resenärer och godstrafik året runt. Vi är en av Gotlands största arbetsgivare och bedriver verksamheten från vårt huvudkontor i Visby.

Vi lägger stora resurser på att marknadsföra Gotland mot fastlandet, och genomför även satsningar på andra marknader, idag med fokus på Tyskland och Danmark. Vi samverkar med den gotländska besöksnäringen och skapar synlighet för många olika besöksnäringssidkare i våra kanaler. Det är genom att stärka Gotlands attraktionskraft som vi kan öka antalet besökare och därmed passagerare på våra fartyg.

Vi är medlemmar i Tillväxt Gotland och Gotlands Förenade Besöksnäring och står bakom deras samlade remissyttrande till Destinationsutredningen. Bifogat är kompletterande kommentarer från oss.

Inledning

Vi välkomnar Region Gotlands destinationsutredning med syfte att skapa långsiktigt hållbar organisering för plats-, evenemangs- och destinationsutveckling.

Den analys som presenterats inom ramen för utredningen visar tydligt att besöksnäringen är alltför lågt värderad och prioriterad, och därmed finansierad, hos det offentliga. Vi värdesätter analysen och dess objektiva slutsatser.

Det är av yttersta vikt att Gotland nu får förutsättningar att utveckla en av sina viktigaste basnäringar – besöksnäringen. Region Gotland skulle sända en tydlig signal till såväl gotlänningar som näringsliv och visa att detta är en näringsgren som är viktig för Gotland.

Grundförutsättningar

Utredningen visar tydligt att Gotland idag inte har de grundförutsättningar som krävs för att bibehålla en basnivå och täcka det så kallade service-gapet.

Besöksnäringen är en av Gotlands basnäringsar, och även en förutsättning för platsens attraktivitet för att bo, leva och verka. Alltför ofta ses besöksnäringen som en separat bransch, när den i realiteten är integrerad med många andra näringar på Gotland. Rapporten pekar även ut besöksnäringen som en viktig arbetsgivare, och vi vill tillägga att det för många är instegsjobb för att komma in på arbetsmarknaden, för såväl unga som inflyttade.

I och med den centrala roll som besöksnäringen spelar, är det avgörande för Gotlands utveckling att det finns en prioritering och resurser från såväl det offentliga som det privata. Nu har Region Gotland möjlighet att visa var man står och att den Regionala utvecklingsstrategin inte bara är ord, utan även medför handling.

Kommentarer på de presenterade scenarierna

Scenario 1

Detta scenario är alltför passivt och skulle inte skapa den utveckling som behövs för att Gotlands besöksnäring ska ha en hållbar och positiv utveckling. Den ger heller inte förutsättningar att implementera den Regionala utvecklingsstrategin och Besöksnäringensstrategin. Scenariot utgår från besöksnäringen, utan tillräcklig koppling till det övriga näringslivet.

Scenario 2

Vi tror att scenario 2 skulle möjliggöra den utveckling som krävs för en hållbar och positiv utveckling. I tillägg till det inspel som görs av våra näringslivsorganisationer vill vi särskilt trycka på:

- Här tas ett bredare grepp om näringslivsutveckling, och besöksnäringen är en given del i helheten.
- Skapar incitament till att konsolidera näringslivet. Vi tror på att samla oss för att bli starkare.
- Med en starkare basfinansiering, blir projektmedel en förstärkning och inte en förutsättning (som idag).

Detta scenario skapar förutsättningar för att implementera den regionala Utvecklingsstrategin och Besöksnäringensstrategin. En framgångsrik implementering förutsätter dock en god samverkan med näringslivet.

Scenario 3

Vi anser i dagsläget inte att detta är ett realistiskt scenario för Gotland. Vi ser det som ytterst osannolikt att näringslivet skulle finansiera en verksamhet vi i realiteten inte skulle ha något inflytande över.

Avslutande kommentar

Gotland är en av Sveriges mest attraktiva platser att besöka, och bland besökarna finner vi också våra framtida gotlänningar. Vi hoppas att, nu när Region Gotland har tagit steget och låtit göra en objektiv analys, våra politiker tar chansen att visa våra många besöksnäringföretag och även gotlänningarna, att detta är en bransch som är viktig och kommer att prioriteras för att få grundläggande förutsättningar för en hållbar och positiv utveckling.

Håkan Johansson, vd Destination Gotland och Gotlandsbolaget

POSTADRESS

*Destination Gotland
Box 1234
SE-621 23 Visby*

BESÖKSADRESS

*Destination Gotland
Korsgatan 2
SE-621 58 Visby*

TELEFON

+46 (0)498 20 18 00

ORGANISATIONSNUMMER

556038-2342

2025-06-18

Region Gotland,

Regionala utvecklingsenheten
Karin

Winsnes

”Remissvar” – synpunkter på Destinationsutredningen

I egenskap av paraplyorganisation för Idrotten på Gotland så lämnar RF-SISU Gotland synpunkter på det förslag som presenterats och skickats ut i form av presentationsmaterial.

Först och främst så vill RF-SISU Gotland poängtera att många delar i utredningen som föreligger är vi positiva till. Vi anser att Gotland har ett stort behov av att ”ta tag i” och utveckla detta arbete för att inte hamna allt för långt efter andra destinationer.

RF-SISU Gotland vill lämna följande synpunkter på utredningens förslag.

Generella synpunkter

RF-SISU Gotland anser generellt att föreningsliv, civilsamhället på ön och den ideella sektorn bör lyftas fram tydligare i bakgrund och utgångspunkterna för utredningen. Detta särskilt utifrån dess betydelse för Gotlands invånare men även för dess betydelse för inflyttning till ön. Denna rika infrastruktur och ett rikt föreningsliv bidrar på ett påtagligt sätt till ett levande samhälle året om, ett förhållandevis rikt kultur- och fritidsutbud. De utgör också ofta grunden för och en plattform för alla de evenemang som erbjuds och är med och skapar en stolthet och identitet för gotlänningen.

RF-SISU Gotland delar fullt ut utredningens konstaterade rörande det ”gap” som har uppstått på ön mellan det regionala uppdraget och det primärkommunala uppdraget. Detta kan vi som ett av 19 idrottsdistrikt i landet ofta stöta på i vår samverkan med landets övriga 18 idrottsdistrikt. Utredningen har tagit fram en bra och tydlig bild över nuläget – Hållbar

destinations-, plats- och evenemangsutveckling. Den ger en bra bild över komplexiteten i frågan men även vilken styrka som finns i möjligheten att få alla aktörer att "dra åt samma håll".

RF-SISU Gotland ser val av organisering och modell för ett framtida arbete inom området som mindre viktigt. För oss och den gotländska idrotten blir mera effekterna av vald modell eller organisering viktigare. Prioriteringar från folkrörelsen idrott gällande vad Gotland behöver få till är:

- En samordning och en väg in i det offentliga Gotland för evenemangsarrangörer.
- Att det skapas en aktiveringsbudget för hela destinationsutvecklingsarbetet och då kanske primärt för idrottens del kopplat till evenemang i syfte att vinna hem evenemang till Gotland och därmed få till en utveckling av befintliga evenemang inom ramen för "Idrottens Ö".
- En ökad tydlighet och stöttning i myndighetsutövningen gällande tillståndsfrågor för evenemangsaktörer.

Utredningens reflektion om "Mod"

RF-SISU Gotland anser att resurssatta prioriteringar från politiken är en nyckelfråga för vidareutveckling. Vi behöver få till den "ledstång" vi i dag saknar mellan politiskt beslutade strategiska dokument och operativ handling från såväl tjänstemän som näringsliv och föreningsliv. Vi saknar i dag en tydlig koppling i allas vårt agerande och behöver få till ett tänkande hos alla parter – *"Att vi gör detta för att det ska bidra till och led till detta"*.

RF-SISU Gotland anser att resurssatta prioriteringar kommer att vara nyckeln för att få till ett agerande och en medvetenhet att sträva mot högre gemensamma mål.

Att bygga gapet – Gotland behöver balanser höjd och spets

Här kan vi bli än tydligare i att beskriva det regionala ansvaret som strategiska politikiska prioriteringar och det lokala/kommunala ansvaret för

att skapa handlingskraft och agerande som ska leda till strategiska politiska mål.

Även här gillar vi bilden och dess ansats att tydliggöra regionalt ansvar kontra kommunalt ansvar. Men vår poäng är att vi måste få detta att hänga ihop och samspela bättre.

Organisera och styra

I beskrivningen av de två huvudsakliga frågorna organisera och styra vill vi poängtera följande:

- Boende perspektivet och inflyttarperspektivet får inte tonas ner till förmån för ett besöksperspektiv. Båda bidrar och utgör en grund för utveckling.
- Samverkan och bästa möjliga relationer ökar i svårighet ju fler aktörer som ska samverka. Vi behöver kanske våga tänka att vi ska plocka bort eller slå samman vissa aktörer för att vi ska få till en effektivare samverkan?
- Gällande medfinansiering ser vi när vi jämför med våra kollegor i andra distrikt/regioner att vi har haft svårt att få till en gemensam finansiering från det offentliga, Näringslivet och civilsamhället på ön för att nå våra gemensamma mål. Medfinansiering från alla tre sektorer måste till för att skapa ett utgångsläge där "1+1=3". Effektivare uppväxling av i dag nedlagda resurser.

Tre scenarion

RF-SISU ser generellt, som tidigare nämnts, själva organiseringen som sekundär. Oaktat modell så ser vi vikten av att prioritera en aktiveringsbudget för att komma ifrån dagens läge med strategier och planer kontra myndighetsutövning och avsaknad av medel för att flytta oss i riktning mot strategier och planer.

Skulle vi tvingas ta ställning och prioritera bland de tre modellerna så lutar vi mot scenario 2 eller 3. Detta utifrån att de tar ett större "språng" från dagens röriga modell eller avsaknad av modell. Det i sig kan bidra till nystart och att vi närmar oss önskvärda effekter. Vi ser dock en allvarlig

brist i scenario 2 och 3, båda saknar civilsamhällets eller föreningslivets roll. Med en sådan komplettering vilken vi anser vara avgörande för att nå framgång så stödjer vi dessa två modeller.

RF-SISU Gotland vill i egenskap av Gotlands största folkrörelse och barn och ungdomsorganisation framföra att vi ser det arbete kompletterat med våra ovan lämnade synpunkter som avgörande för en fortsatt utveckling av det gotländska samhället. Med ovan presenterade förslag till förändringar i det föreliggande förslaget är vi övertygade om att den gotländska idrottsrörelsen fortsatt ska kunna utvecklas och bidra på ett tydligt sätt till Gotland framtida utveckling.

Med vänlig hälsning
RF-SISU GOTLAND

Jenny Wallin Sander
Ordförande

Bo Ronsten
Distriktisidrottschef

Region Gotland
Karin Winsnes

Yttrande destinationsutredningen (Arbetsmaterial)

LRF Gotland har läst igenom utskickad presentation och kommit fram till följande kommentarer:

- Tidigare har vi uppfattat att det önskats att näringslivet själva "kliver fram", inte som kravställare med förväntningar på att Region Gotland ska ordna, lösa, genomföra. Det är en modell som vi i grunden tycker är bra. Om näringslivet tar initiativet och ansvaret, växer känslan av värde och stolthet men det kräver också mer av engagemang. Gotland Grönt Centrum (GGC) är ett bra exempel på näringslivsinitiativ där näringslivet driver utbildning och utveckling för branschen i samverkan med Region Gotland som minoritetsägare 35% och näringen 65%. Kanske det skulle gå att göra liknande i besöksnäringen? Region Gotland tillhandahåller ju redan personella resurser för branschen genom diverse stödjande resurser för besöksnäringen såsom Convention Bureau.
 - Vi saknar en introduktion till remissen. Utan uppdrag, förutsättningar och utgångspunkter har vi svårt att helt greppa vad utredningen förväntas lägga grund till. Vi utgår från att vidare samråd görs längre fram i processen.
 - Gällande själva utredningspresentationen, uppfattar vi att den inte i alla delar hänger ihop. Presentationen ger en känsla av återanvända mallar som använts vid likartade utredningar på andra platser blandat med konkreta förslag som stödjer utvecklingen av besöksnäringen. Ger gap-analysen de frågeställningar som är tänkta att besvaras?
 - Formatet på presentationen är något svår att följa, men vi uppfattar detta som förslag på hur besöksnäringen skulle kunna tillföras resurser (och det lär ju vara utifrån besöksnäringens önskemål denna utredning tillkommit). Sedan föreslås scenarier där en eventuellt tillkommande organisation agerar betydligt bredare än så och som omfattar hela näringslivet, men med besöksnäringen som motor. Att besöksnäringen beskrivs som den "drivande motorn" ställer vi oss frågande till, hur menar man då? Gotland har ett diversifierat näringsliv med en mängd branscher och företag inom näringslivet. Tre av dessa är utpekade styrkeområden. Har man tagit in och bearbetat underlag från alla våra delar av näringslivet, övriga styrkeområden, och sedan kommit fram till denna slutsats? Menar man att hela näringslivet ska lägga fokus på en gemensam organisering som i huvudsak främjar besöksnäringen?
 - Vi i LRF hade uppskattat att delta mer kontinuerligt under utredningens gång och beretts möjligheten att inkomma med synpunkter som representant för det gröna näringslivet och ett av de andra styrkeområdena.
-

- Med anledning av de relativt stora satsningarna i förslagen antar vi att bakgrunden till utredningen stöds av underlag som visar på en betydande potential för besöksnäringen, året om. Hur kopplar det till hållbarhetsperspektivet i RUS och besöksnäringstrategin? Det finns en samtidig debatt som säger att vi är för många på Gotland under för kort tid, då sådant som infrastruktur och vatten inte räcker till.
Om detta arbete ska rendera i ett brett omfattande uppdrag för en kommande ”näringslivsorganisation” behövs mer fokus på övriga näringslivet och styrkeområden.
- LRF anser att det bör råda jämvikt mellan styrkeområdena dvs att resurser fördelas likartat.
- Så som scenarierna är beskrivna kan de verka pacificerande, resulterande i mindre ansvar och färre initiativ ifrån näringslivet.
- Då vi ser detta som förslag för att i första hand stödja ett av våra styrkeområden, besöksnäringen, är en variant av scenario 1 att föredra. Att Region Gotland och besöksnäringen letar efter en samverkansform där näringslivet tar initiativ och där resurser som redan är verksamma i sfären konsolideras.